

een tijdelijk Nederlands militair garnizoen kwam in een deel van West-Duitsland; wensden die *Shaef* te dien aanzien had (de z.g. *Shaef-requirements*), zouden voorrang hebben; de regering zou wèl, wanneer *Shaef* naar haar mening teveel zou vragen, bij *Shaef* kunnen protesteren en, als dat nodig was, bij de regeringen van de Verenigde Staten en Engeland in beroep kunnen gaan. Het *Legal Agreement* gaf beginselen aan; hoe die beginselen precies zouden worden toegepast, was evenwel niet gestipuleerd – in eerste instantie zou dat een zaak worden van onderhandelen. Wel was de Nederlandse regering bij alles wat zij wilde ondernemen, afhankelijk van de medewerking van *Shaef*, maar *Shaef* was op zijn beurt afhankelijk van de medewerking van die regering. Moeilijkheden konden nauwelijks uitblijven.

Aan deze potentieel gecompliceerde situatie werd in de lente en zomer van '44 niet te zwaar getild; men dacht dat, na de bevrijding van Frankrijk, België en Nederland, de komplette ineenstorting van Duitsland als het ware automatisch zou volgen. Spoedig daarna zou de z.g. tweede fase aanbreken en dan zou de Nederlandse regering, wat Nederland in engere zin betrof, weer volledig baas zijn in eigen huis.

Maar alles liep anders dan men had aangenomen: alleen het Zuiden werd bevrijd en het liet zich in oktober-november '44 aanzien dat het einde van de oorlog in Europa nog op zijn minst verscheidene maanden op zich zou laten wachten. Dat was niet de enige tegenslag. De omstandigheden in het bevrijde Zuiden waren allerongunstigst om de krachten bijeen te brengen die voor hun oefening naar Engeland of de Verenigde Staten zouden worden overgebracht. Veel jongeren traden toe tot de Binnenlandse Strijdkrachten, waar een klein deel in de Stoottroepen en een groter in de Bewakingstroepen terecht kwam. Registers van dienstplichtigen ontbraken – die waren in '43 door de bezetter in beslag genomen; men moest dus afwachten wie zich als beroepsmilitairen dan wel als vrijwilligers kwamen aanmelden: leden van het beroepskader (niet velen, want veruit de meesten bevonden zich in Duitsland in krijgsgevangenschap), leden van het reservekader (van hen waren slechts weinigen afgevoerd), vroeger geoefende dienstplichtigen en ongeoeffenden. Gelegenheden om hen behoorlijk op te vangen ontbraken; nagenoeg alle gebouwen die daarvoor in aanmerking kwamen, waren gevorderd voor de Canadese, Britse en Amerikaanse troepen. Trouwens, al het leggen van een administratieve grondslag voor wat men op mobilisatiegebied wilde ondernemen, bleek hoogst bezwaarlijk door de slechte verbindingen; autobussen ontbraken, het treinverkeer kwam slechts langzaam op gang, de posterijen begonnen pas na maanden te functio-